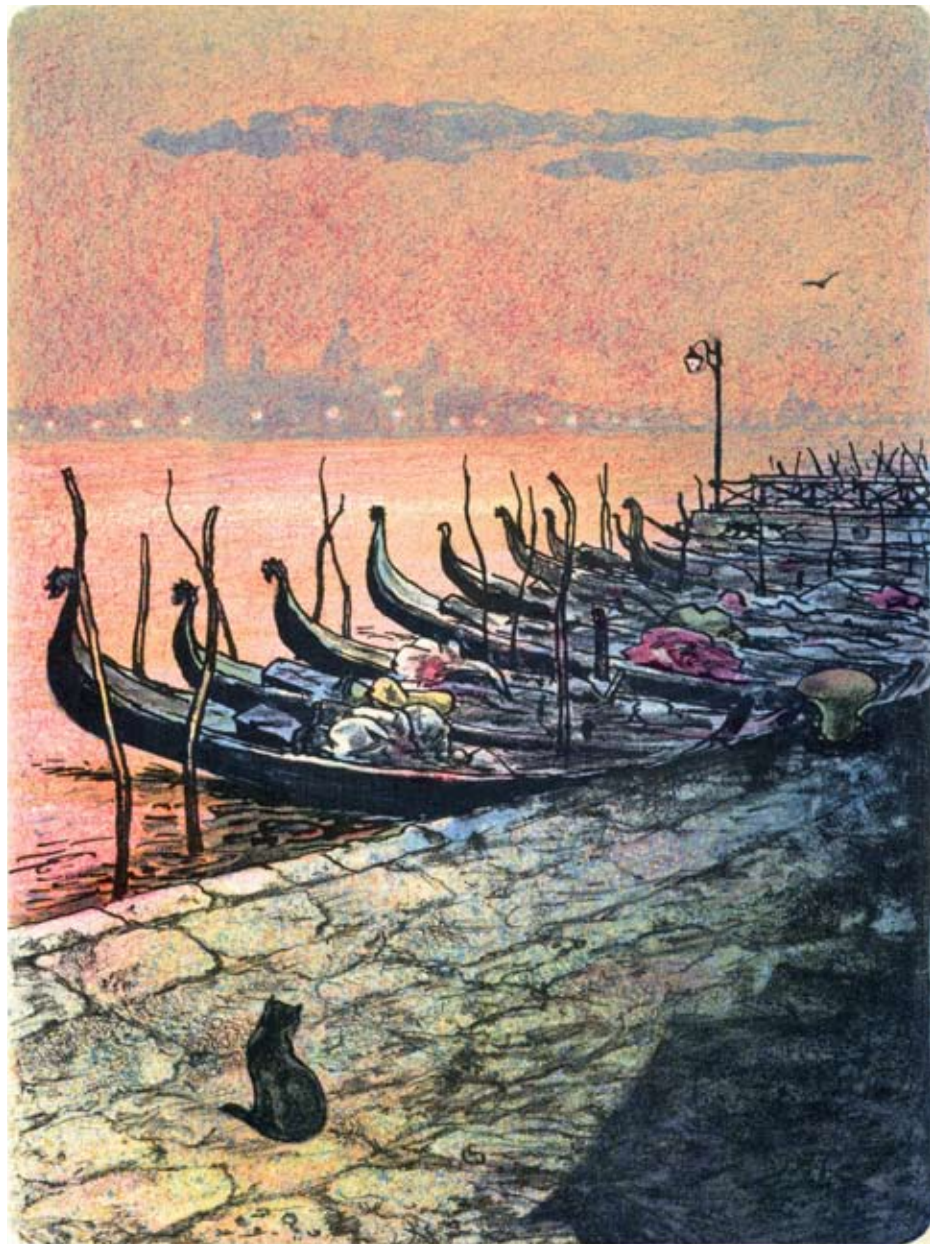


3/2016

# KNIŽNÍ ZNAČKA

ČASOPIS SPOLKU SBĚRATELŮ A PŘÁTEL EXLIBRIS





*Jana Boudová, Benátky, L1, 1989*

**MALÉ ZAMYŠLENÍ  
NAD TVORBOU GRAFIČKY  
A ILUSTRÁTKY  
HANY STORCHOVÉ**

Umění vytvářet poezii grafickou technikou, v případě Hany Storchové jde o techniku leptu, je vzácným darem. Po-



*Hana Storchová, C3, 2013*

mocí křehkých linií, lehoučkových ploch, jemných struktur, světel a stínů vznikají v autorčině podání originální kompozice. Pro umělkyni je typická úspornost výtvarného projevu, nabízí se zde srovnání s japonskou poezií haiku v oblasti

literatury. Hanka není upovídanou ilustrátorkou, v jejích grafických listech se tiše odehrávají lyrické příběhy ze života přírody. Příroda je pro ni celoživotní inspirací, zdrojem radosti, poznání i filosofického usebrání. Její nesčetné vědecké ilustrace rostlin i motýlů jsou pro ni hlubokou základnou volné grafické tvorby. Připomeňme, že před tím než byla Hana Storchová přijata na AVU v Praze, chodila kreslit k vynikající malířce a ilustrátorce Ludmile Jiřincové.

Příroda je grafičce blízkou přítelkyní, obrací se k ní v nejrůznějších fázích svého života. Krajina jako celek, stejně jako její zlomky, předměty běžného života, stejně jako detaily ze světa přírody jsou vděčnými náměty listů komorního i většího formátu.

Poctivost, citlivost a soustředěnost neokázalé a přitom svébytné tvorby činí z Hany Storchové jednu z našich předních grafiček.

Milá Hanko, přeji ti k významnému životnímu jubileu hodně zdraví do dalších let, abys mohla nadále pokračovat ve své práci, která nám přináší potěšení a vzbuzuje obdiv a úctu k tvé práci.

Alena Laufrová

**JUBILANT PETR MINKA  
NESPÍ NA VAVŘÍNECH**

13. července 2016 se kreslíř, grafik, malíř a ilustrátor Petr Minka dožil padesáti pěti let. Náš oslavenec pochází z Ústí nad Labem, v roce 1980 přišel do Prahy. V posledních letech působí střídavě v milované metropoli a ve Štětí na Litoměřicku. Členem SSPE je od roku 1998. Ve zmíněném roce také poprvé autora představil sběratelské obci Vladimír Mikule článkem v Knižní značce 4/1998 na s. 7.



Spolkem vydaný Soupis exlibris z r. 2009 bude třeba pro umělceví píli a pracovitost už brzy aktualizovat a doplnit o nové početné opusy. Za pár let výrazně pokročil v uměleckém mistrovství a dozrál v aplikaci kombinovaných grafických technik. V malířské tvorbě vytváří portréty v olejomalbě, pastelů a akvarelu.



*Petr Minka, C3+C5+C6, 2012*

U grafiky trvá jeho zájem o historii, včetně řeckého bájesloví a náboženské mystiky. Jako přemýšlivý tvůrce je schopen přetavit moudrá poselství portrétovaných velkých kulturních osobností do specifické výtvarné zkratky ve vkusném grafickém provedení. Rád tvoří soubory. Jeho brilantní kresba je obdivována nejen sběrateli exlibris a volné grafiky, ale i širokou uměnilovnou veřejností. Není

divu, že dostává nabídky na zhotovení slavnostních tisků, firemních novoroček a dalších příležitostných grafik, např. pamětních listů.

Po nádherných grafických cyklech Praha rudolfínská a Praha židovská a po grafických listech slavných hudebníků (A. Dvořák, B. Smetana), vynálezců (F. Křižík) a literátů (F. Kafka) je novinkou album Biblické ženy.



*Petr Minka, C6, 2008*

Pro obdivovatele a sběratele grafik je v posledních desetiletích na české scéně P. Minka stejným zjevením, jako se jím stala o rok mladší Marina Richterová. Ostatně oba měli společnou výstavu volné grafiky již v červenci 2001 v reprezentačních prostorách Elektrárenské společnosti ČEZ v Jungmannově ulici v Praze, kterou tehdy s velkým zanícením uvedl prof. Josef



Petr Minka, C3+C5+C6, 2013

Koutecký. A řada obdivovatelů a propagátorů přibývá. Na vernisáži v listopadu 2014 v přízemí vysočanské radnice po zahájení výstavy Minkovy všestranné tvorby s podtitulem *Mé umění má vzbuzovat ušlechtilé pocity* dostal vedle kurátorky slovo také Josef Kettner, umělecký šéf mladoboleslavského divadla, který s nevídaným entuziasmem pochvalně komentoval vystavená díla. Na grafickém listu Don Quijote si pro sebe objevil jeho

důstojnost. J. Kettner také stál spolu s bývalým starostou města Sobotky za objednávkou skvostného grafického triptychu k poctě hvězdné sobotecké trojice umělců – básníků V. Šolce a F. Šrámka a malíře V. Špály. Své grafiky P. Minka zčásti tiskne sám a zčásti spolupracuje s Petrem Kábrtem z Lomnice nad Popelkou.

P. Minka se zdařile uvedl mezi spisovatele a vydavateli jako ilustrátor. Naposledy spolupracoval s autorem Slavomírem Ravíkem, kterému do knihy *Zrození národa* vytvořil 11 kreseb a do dalšího titulu *Síla slabých* celkem 15 grafik. Zcela výjimečným bylo vydání bibliofilie *Jaroslav Seifert – Píseň o lásce*, kde ke čtyřem básním připojil P. Minka čtyři grafické listy s něžnými ženskými akty. Tento skvost vyšel péčí Karla Scherzera v r. 2013. Těším se na jeho další knižní ilustrace.

Do budoucích let tomuto původně výtvarnému rytcvi přeji, aby si ho také více všímala Česká pošta. Vydala mu sice příležitostnou poštovní dopisnici s portrétem Olgy Havlové k jejím nedožitým 80. narozeninám (ke dni 26. 6. 2013, a to v nákladu 4300 kusů), ale dosud nebyl vyzván, aby v rámci nové emise předložil návrh poštovní známky nebo aršíku. Určitě by se tohoto nového úkolu úspěšně a s potěšením ujal.

*O jeho tvorbě je zasvěceně pojednáno v Knižní značce 3/2011, s. 68–71 z pera akademické malířky Niny Roháčové (1930–2012), žačky P. Dillingera a pedagožky na Střední odborné škole V. Hollara, kde P. Minka studoval. Na internetovém portále Kouzlo exlibris sběratele Pavla Vlčka nalezneme množství reprodukcí exlibris a pojednání o životě a tvorbě P. Minky. Samotný autor má rovněž vlastní internetové stránky.*

Jiří Ort

## VESELÁ POETICKÁ ZAHRADA PRO RADOST A POTĚŠENÍ

*Zdravice k narozeninám Anny Khunové*

Říká se, že prozrazovat věk žen je hřích. Tak dobře, já nic prozrazovat nebudu, i když věřím, že Andulka Khunová, moje veliká láska, by mi to určitě odpustila. Že Andulko? Mohu ovšem beztrestně napsat, že se narodila v Praze v prvním poválečném roce 1946. Také mohu prozradit, že vystudovala VŠUP v Praze.



*Anna Khunová, C3, 1985*

Ateliér profesora Zdeňka Sklenáře byl významný a Anna Khunová jej úspěšně absolvovala v roce 1973. Patří do skupiny umělců, jejichž tvorbu obdivujeme, považujeme za významnou a graficky mistrnou. K tvorbě drobných lístků s textem a jménem objednavatele se příliš často nedostala. Důvod? Nezájem sběratelů, velice plachá autorka, tematicky zdánlivě příliš poetické a pohádkové náměty? Kdo ví? Sběratelé jsou národ nevyzpytatelný a nepoučitelný. Často podléhají módním vlnám a umělecky hodnotná tvorba jim uniká. Snad proto má na kontě jen několik lístků připsaných moudrým sběratelům. Patří k nim K. Rubášová, J. Vitásek, K. Velenská a možná k nim v posledních letech ještě někdo přibyl.

A přitom k doménám tvorby Anny Khunové patří právě vysoce poeticky laděné a graficky propracované komorní grafiky oblíbené sběrateli nakupujícími v Hollaru, jehož je dlouholetou členkou.

Anna Khunová si pro realizaci vybírá suchou jehlu, barevný lept i akvatintu a díky kvalitní znalosti těchto technik nabízí virtuózně zpracované velké grafické tisky i listy určené pro bibliofilská vydání a soubory (vzpomeňme soubor pro edici Biblos či výzdobu pro tisky poezie vydané nakladatelstvím Lyra Pragensis). Náměty jsou pro autorku typické: svět pohádek, kouzelná zahrada poezie, laskavé vnímání prostředí, v němž žijeme a měli bychom se v něm radovat, kdyby..., kdy-



*Anna Khunová, C3, 1996*

by člověk toužil po přátelství, lásce, něze, laskavosti a ohleduplnosti. Nesměl by být lakotný, žárlivý, nesašenlivý, bezohledný a závistivý. Ano, Andulko, lidé do



té tvé kouzelné zahrady tak málo chodí, tak málo ji navštěvují, protože jsou jejich srdce kamenná a bez lásky! Ale to nám může být jedno, že? Ty se raduješ z každé krásné květiny, ptáčka sedícího na větvi, anděla střežícího věže katedrály nebo kočičky láskyplně vykukující za věží pohádkového městečka. Tolik něžných nápadů jsi zpracovala, tolik krásných kreseb nakreslila svým neopakovatelným rukopisem, tolik radosti jsi rozdala lidem, jimž tvé postavičky vyvolávají úsměv na tváři!

Snad lid sběratelský pochopí, že patříš nejen ke „sklenářovcům“, ale i k umělcům, o nichž se právem říká, že přispěli k věhlasu české grafiky u nás i v zahraničí. A ty k nim opravdu patříš a Krysař, kterého jsi pro mne nakreslila, se mnou bez výhrady souhlasí. No prosím a toho hříchu, abych prozradil věk Anny Khunové, jsem se nedopustil!

Karel Žižkovský

## LITOGRAFICKÉ TOULKY KRAJINOU S JANOU BOUDOVOU

Je s podivem jak často sběratelé exlibris vyžadovali drobné lístky s nápisem exlibris od Jiřího Boudy, ale jeho žena Jana Boudová, kolínská rodačka (\*20. 10. 1931), absolventka Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze v ateliéru profesora Karla Svolinského, vynikající malířka a stejně kresebně nadaná, byla ataků sběratelů ušetřena. Jen několika opusy s krajinnými či architektonickými motivy obohatila naše kouzelné zaklínadlo EX LIBRIS. Škoda, její poeticky laděné záznamy krajiny, často až malířsky pojaté, jsou plné půvabu, ženského vnímání krásy a citlivého pohledu na prostředí, v němž se spolu s Jiřím toulala a čerpala náměty

pro budoucí barevné litografie. Z každé cesty se vracela plná dojmů a některé z nich vzápětí převáděla na hladkou plochu litografického kamene. Díky jejím záznamům zavítáme do benátského zálivu, kde se v rytmu kytar houpají ve večerním poklidu štíhlé gondoly s dlouhými příďemi. Jindy nás grafička zavede



Jana Boudová, L1, 1986

do někdejší Jugoslávie a my si zavzpomínáme na báječnou, sluncem prozářenou krajinu, na úzké uličky přímořských městeček, v nichž v poledne uvidíme jen opuštěnou babku sedící na zápraží či líně se protahující kočku vyhřívající si svůj strakatý kožíšek. Další putování nás zavede do starobylého francouzského města, nebo zůstaneme raději v Čechách? Vždyť pro zajímavý motiv není třeba chodit daleko. Stačilo, když se podívala na malebný kostelík sv. Matěje

na Babě, kde žila, a romantický motiv byl na světě. Pak už jen stačilo v litografické dílně prvotní záznam převést na litografický kámen a přidávat jednotlivé barvy tak, abychom v závěru mohli obdivovat lyrický záznam nadané umělkyně.

Jana Boudová byla malířkou ticha. Její listy jsou jen zřídka obohaceny o lidskou postavu. Stačil jí základní motiv, který si pečlivě zvolila, aby zachytila svým osobitým způsobem s malířskou citlivostí atmosféru daného okamžiku. Umožňovala jí to znalost grafické techniky litografie, jistá ruka a poctivé vnímání světa, v němž žila. Kdysi jsem o Janě Boudové napsal, že její dílo je naplněno smutkem, že je zadumané, plné podivných stínů i jakési předtuchy, co je za obzorem. Taková je její tvorba. Dovede potěšit, nutí člověka přemýšlet o světě, ve kterém žijeme, ale ze kterého všichni jednou musíme odejít. Akademická malířka a grafička Jana Boudová, dlouholetá členka Hollaru, odešla předčasně 19. července 2001, ale zůstalo po ní grafické dílo plné půvabů a ženské něhy. Škoda, znovu si uvědomuji, že je velká škoda, že v našich sbírkách zůstane jen pár lístků se jménem objednavatele s přípisem „má kniha“.

Karel Žižkovský

## DOBROVOLNÍCI V ODDĚLENÍ KNIŽNÍ KULTURY

V loňském roce Národní muzeum spustilo program dobrovolnictví, který umožňuje zájemcům z řad široké veřejnosti zapojit se do života a práce největší české muzejní instituce. Také oddělení knižní kultury přivítalo na svém pracovišti dobrovolníky, přesněji dobrovolnice, muž se bohužel přihlásil pouze jeden. Od začátku běhu programu se jich

u nás vystřídal na dvacet. Jejich práce spočívala především v digitalizaci fondů Exlibris, Ilustrací a Kramářských tisků, prepisu ručně i strojově psaných soupisů do databáze a v adjustaci sbírkových předmětů do nekyselých obalů. Za půl roku odvedli velký kus práce; bylo digitalizováno přes 7000 sbírkových předmětů a readjustovány stovky sbírkových předmětů.

Digitalizace zahrnuje nejen samotné skenování, ale také následnou úpravu obrazu narovnání a ořez na určený okraj a vytvoření náhledového obrázku. Díky této pomoci mohly být na webových portá-



*Petr Dillinger, P1, 1944*

lech **eSbírky.cz** a **Badatelna.eu** publikovány další osobnostní fondy. Z fondu Exlibris byly na eSbírkách zveřejněny soubory exlibris např. Emila Orlika, Josefa Váchala, Jana Paroubka či Vladimíra Pařízka. Další soubory nyní k publikování připravujeme a probíhá připojování scanů k záznamům v databázi. Dobrovolnic máme stále dostatek, některé se k nám hlásí opakovaně a prokazují hluboký zájem o problematiku knižní kultury. V současné době pracují na dokončení digitalizace fondu Ilustrace, fondu Exlibris Františka Koblihy a fondu Modlitby. V druhém pololetí tohoto roku čeká na



dobrovolnice práce na nově získaném fondu Dillinger (ilustrace, exlibris a drobná grafika, archiválie). Významný posun v digitalizaci, ke kterému dobrovolnice velkou měrou přispěly, nám zjednoduší správu rozsáhlých sbírkových fondů, které jsou z 98 % deponovány v depozitářích v Terezíně. Například se výrazně zrychlí rešeršní servis pro badatele, kurátory výstav, studenty i odborné pracovníky.

Všechny digitalizované fondy jsou přístupny badatelům na pracovišti Oddělení knižní kultury po dohodě s kurátory. Nadále platí, že na internetu publikujeme pouze autory a díla, u nichž nám to umožňuje autorský zákon či smlouva s autorem nebo dědici. Portál eSbírkky.cz využíváme především na prezentaci sbírek podle jednotlivých autorů, tedy zveřejňujeme zde kolekce prací autorů napříč jednotlivými pozůstalostmi a osobními fondy. Portál eSbírkky je zahrnut do evropského projektu Europeana a naše sbírky jsou zveřejněny na evropském úložišti vedle sbírek předních evropských muzeí. Naproti tomu portál Badatelna.eu je archivně zaměřený a najdete zde přehled ucelených pozůstalostí respektující archivní zvyklosti, a to buď s reprodukcemi, nebo jako jednotlivé záznamy. Také zde objem zveřejněných informací narůstá postupně tak, jak jsou jednotlivé fondy zpracovávány a přepisovány do databázového systému. Začátkem tohoto roku jsme zde zveřejnili další zpracované fondy a jejich celkový počet za naši instituci je 28. Toto číslo není samozřejmě konečné, katalogizace nových i starých přírůstků a přepis strojově psané dokumentace do databáze nepřetržitě probíhají.

Z dalších novinek na eSbírkách mohu

zmínit například zveřejnění digitalizované knihy *20 EX LIBRIS JOSEFA VÁCHALA* a badatelsky zajímavé podpisové album *Studeňany 19...* z knižního celku Josef Váchal a dvě knihy Ludvíka Bradáče.

[www.nm.cz](http://www.nm.cz), [www.eSbirky.cz](http://www.eSbirky.cz), [www.badatelna.eu](http://www.badatelna.eu)

Martina Vysohlídová

## EXLIBRIS JEDLÍKA A PIJÁKA LÁDI DVOŘÁKA

S Ladislavem Dvořákem a s jeho kresbami se potkávám už dvě desítky let. Patří mezi amatérské výtvarníky a grafickým technikám neholduje, ale jeho kresby množené kopírkou a též občas ručně kolorované se mezi sběrateli exlibris tu a tam objevují. Určitě se vám do ruky



Ladislav Dvořák, CRD, 2015

dostala některá jeho novoročenka nebo pozvánka na výstavu, např. libereckých naivistů, nebo jste se setkali s řadou jeho kreseb z dostihového prostředí.

Ale před časem mne překvapily jeho nové výtvarné počiny, ke kterým používá malá barevná firemní loga i jiné značky potravinářských výrobků, např.

značky kvality a původu, a sestavuje je do určitých tvarů a souvislostí a tím jim dává novou funkci nebo význam. A když si koláže prohlédneme, nemůžeme jim upřít nápad, myšlenku, často pousmání nebo jiskrný vtíp, ale vždy i výtvarné pojetí. Už na výstavě Žeň českého a slovenského exlibris 2013 jsem objevil jeho knižní značku, která mne pobavila a potěšila *The book of tea* sestavená převážně ze symbolů přípravy čaje. V katalogu Žně za rok 2014 je reprodukováno exlibris *Kniha Ládi Dvořáka, ve které se pivo pije*. Podle autora je toto exlibris určeno pro vlepování do knih, kde „pivo protéká dějem“, tedy např. do knih Jaroslava Haška, Bohumila Hrabala nebo Emila Hakla.

Pobavila mne výstava Ladislava Dvořáka v únoru 2014 v Hradci Králové v Galerii na mostě, která se jmenovala *Obalová grafika*, a vysvětlila mi jeho „potravinářské koláže“. Výstava samotná byla složena ze samostatných etiket a výstřížků z obalů vesměs potravinářských výrobků a prezentovala, že i ve své samostatné formě jsou obaly mnohdy rovnocennými artefakty vedle originální drobné grafiky, kterou sbíráme my. To autor výstavy už před lety pochopil a začal sbírat obaly pro jejich výtvarnou hodnotu. Ty obaly na jednotlivých panelech vytvářely tematické celky, například klasické, jako známe my sběratelé, tj. architektura, žena, nebo specifické s tématem výrobců a spokojených konzumentů, sedláků a selek, kuchařů a kuchařek, surovin nebo výrobků samých. Už samo řazení obalů na panely podle tematu přináší zajímavá spojení a může vás pobavit. Výhodou takového sbírání je, že obaly

kupujete plné, potěšíte se nejprve jejich výtvarným působením a posléze se potěšíte jejich obsahem. Napadlo mi, kolik musel Láďa Dvořák pozřít sladkých tyčinek, ochutnat smetan, jogurtů, sýrů a uzenin. Také vypít litrů čaje a hektolitru



Ladislav Dvořák, CRD, 2014

piva. Je mu tedy co závidět – a navíc se ještě kochá pěkně navrženými a vytištěnými obaly a raduje se z nich.

To ale není všechno – jeho zaujetí obaly ho dovedlo až k tvorbě koláží, kde z jednotlivých částí obalů a písma vytvořil novoročenku i několik exlibris. V létě roku 2015 si mne našla jeho přímo luxusní knižní značka (s velikostí 124 × 191 mm) *Kniha jedlíka a pijáka Ládi Dvořáka o jeho krásný zemi*, kde je z firemních značek potravinářských výrobců a etiket výrobků sestavena mapa republiky, a opravdu Jihlavanku nalezneme na místě, kde se Jihlava přibližně nachází a totéž lze říci i o sýru Lipno, Becherovce, mléku Tatra z Hlinska, značce Znojmia atd. Opravdu nápadité a zábavné a doporučuji všem, kteří hledají úsměv a rozptýlení, aby se pokusili z autora a sběratele tato zajímavá exlibris vymámit. Víte, jak by se takové exlibris vyjímalo na předsádce nějaké kuchařské knihy?

Autor pracuje technikou koláže, vystřihuje jednotlivé symboly, texty, někdy i jednotlivá písmena a sestavuje je pomocí oboustranných lepicích pásků či čtverečků, hotové dílo pak rozmnoží na barevné kopírce. Nemyslím si, že tudy vede obecně cesta tvorby exlibris, ale musím autora pochválit za originální nápad a jeho skvělé provedení. Myslím, že se zařadil mezi ty pionýry tvorby exlibris, kteří vynalezli jakousi výhybku z běžné tvorby a zvyklostí, a za to mu děkuji.

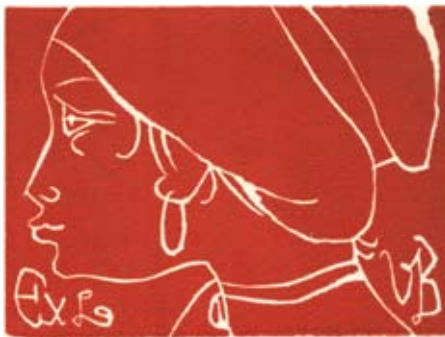
Zdeněk Řehák

### **PANYCHIDA ZA OTU JANEČKA, mistra a básníka dokonalé kresby**

Nechce se věřit, že právě uplynulo dvacet let od smrti a rozloučení s výraznou tvůrčí osobností, s všestranným umělcem evropského významu, s představitелеm tzv. generace druhé světové války, kterého prof. F. Dvořák neváhal označit za reprezentanta české tvorby celé 2. poloviny XX. století. Také Vincenc Kramář považoval Otu Janečka za největšího poválečného českého umělce.

Narodil se 15. 8. 1919 v Pardubičkách u Pardubic. Byl žákem O. Blažička, C. Boudy, K. Pokorného a J. Nováka, ale studia nedokončil. Vypracoval se svou vlastní cestou především na vynikajícího malíře, grafika, ilustrátora a sochaře. Ale svou řemeslnou zručností a pracovitostí zvládal rovněž profese keramika, textilního výtvarníka, šperkaře, skláře aj. Svou uměleckou dráhu začínal v době, kdy se umělci seskupovali do sdružení. Proto byl jak členem SVU Mánes, tak SČUG Hollar. O mnoho let později též čestným členem SČB a SSPE. Zařídil si několik ateliérů v Praze, jednu dobu měl společný byt s hercem Vlastimilem Brodským. Asi

spolu dobře vycházeli, neboť Ota Janeček byl pozitivního myšlení, povahově laskavý, srdečný a vstřícný člověk, často hravý a se smyslem pro legraci. Přátelil se např. s Janem Werichem a později i s Františkem Nepilem. Ale to už byl i mlynářem, když zakoupil rekreační objekt – bývalý Smetákův mlýn z r. 1836 na říčce Brzině na Sedlčansku. Zde žil a tvořil o samotě v letech 1963–1996, zde se rodily obrazy z bezprostředního styku s přírodou. (např. cyklus Trávy, který vzbudil mimořádnou pozornost u lyrika F. Hrubína).

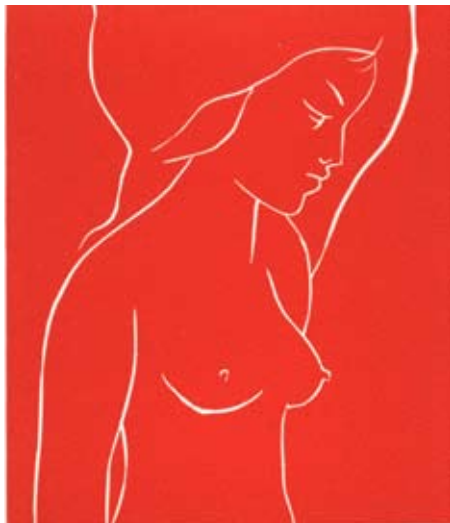


Ota Janeček, X3, 1975

Jako vnímavý a přemýšlivý umělec, i v dobách pro nás nepříznivých, se netajil svými světonázorovými myšlenkami a osobitou a kritickou filosofií: „Dnešní umění – to jsou pomníky bezradnosti a zoufalství. Vytratilo se potěšení dívat se na svět,“ píše ve své autorské knize (souboru serigrafí) *Co vypadlo z deníku* z r. 1984. A pokračuje: „Možná, že ten svět za to nestojí, ale vkládat naši bídu do obrazů a literatury, to je nesmysl – tím se jí nezbavíme. 1974.“

Na začátku tvorby ve 40. letech byl inspirován Amedeem Modiglianim, v malbě experimentoval i s kubismem, ale po téměř 50 letech hledačství a umělec-





*Ota Janeček, X3*

kých výbojů zakotvil v nefigurativním realistickém pojetí obrazu a zaměřil svůj charakteristický barevný svět na elementární symboly a konkrétní artefakty životadárné přírody. Rád se vyjadřoval v cyklech: Ptáci a motýli, Stromy, Trávy aj. Obsah jeho grafik zcela pomíjí současnost a moderní techniku 20. století. Dominantními náměty byly ženy ve spojení s ptáčky.

Během své rozmáchlé a všestranné umělecké činnosti si postupně vyzkoušel všechny dostupné grafické techniky: dřevoryt, dřevorez, linoryt, litografii, monotyp, suchou jehlu a lept. Přesto dával přednost těm nejjednodušším postupům. Na jedné vernisáži doslova řekl: „Suchou jehlu dělám od samého začátku a oblíbil jsem si ji proto, že nepotřebuji ani „kuchyň“ ani „laboratoř“. Stačí mít v kapse desku a jehlu. A pak – je to technika pravdy. Odhalí s naprostou jistotou, jak umíš kreslit.“

Často používal barevný papír jako podklad ke kresbě převážně ženských aktů,

aby s ještě větší působivostí vynikla jeho sebejistá a vždy elegantní linka. I zde v hájensství intimity u Janečka nechybí jásavá barevnost, u suchých jehel a serigrafii doplněná něžným pastelem.

A teď trochu statistiky drobné grafiky: protože zásadně neobesílal soutěže a výstavy exlibris, vytvořil jen 40 opusů, převážně pro okruh svých přátel a známých.



*Ota Janeček, X3*

Dále S. Vencel uvádí 45 příležitostných pozvání, oznámení a poděkování. Nejvíce je novoročenek – 65 (např. pro Jana Wehricha vytvořil 7 lístků za r. 1975–1981). Na těchto sběratelsky vzácných a velmi hledaných novoročenkách obvykle figurují dva podpisy – tvůrce a dárci.

Některým domácím sběratelům knižních značek dílka nepřipisoval, jsou bez legendy a mají charakter volné grafiky.

Z Mistrovy pozůstalosti se časem v antikvariátech objevily i jeho původně nepodepsané grafické listy, dodatečně cizí rukou signované. Jde o nedůstoj-

né a trapné záležitosti, které se dostaly až do celostátního vysílání ČT 24 dne 1. 6. 2011. V galerii U Rudolfa v Táboře se prodávaly paspartované grafiky s falešným podpisem. Syn Oty Janečka, dědic autorských práv, uvedl, že by jeho otec nikdy neumístil podpis do kresebného pole, jako tomu bylo v případě prodáváných grafik.



Ota Janeček, X3, 1988

Když se podíváte do internetové galerie Art Bohemia na její cenovou nabídku exlibris signovaných Otou Janečkem, zaplatíte za lístek od jednoho do tří tisíc Kč (podle techniky), zatímco nepodepsaný lístek stojí několik set!

Ale vraťme se k odkazu dnes už klasika, který pro kresbu měl nejráději čistou volnou plochu bez legendy a písma. Se zvláštní nostalgií proto беру do ruky pamětní list vydaný pro účastníky slavnostního shromáždění v PNP v Praze k 80. výročí vzniku SČB s motivem ženského aktu od Mistra Janečka a těším se i z vlastnictví tří knižních značek: Ivo Prokopa, Milana Friedla a Ing. Evy Burdové. Jsem rád, že je Mistr díky bývalému předsedovi SSPE dr. Ivo Prokopovi zastoupen katalogovým listem v našem nepokračujícím Slovníku a že vlastním vzácný Soupis grafického díla Oty Janečka od Ladislava Loubala z roku 1988!

**Hrubínova básnická skladba *Trávy* vznikla počátkem 50. let minulého století, kdy se básník potkal s O. Janečkem, který připravoval cyklus grafických listů inspirovaných trávou.**

Hrubínovy verše a Janečkovy grafické listy vznikaly souběžně a oba umělci se v procesu tvorby vzájemně ovlivňovali. Útlá knížečka Hrubínových veršů doplněná sedmi Janečkovými grafickými listy vyšla poprvé v omezeném nákladu jako bibliofilie v roce 1951.

Jiří Ort

Na závěr nechme zaznít úryvek z Hrubínovy básně *Flétna v trávě* s podtitulem *Nad obrazy Oty Janečka*:

Jde trávou flétnista, jde za písni  
a nic ho, nic ho tady netísni.  
Poskočí, nezná kroky obřadné,  
flétna mu z kapsy na zem vypadne.

A leží v trávě, dost už otřelá,  
tam, kde čis ústa kdysi zetlela,  
a takovou moc ona flétna má,  
že dávný mrtvý pohne rukama.

## ARNOŠT HRBAL, KNĚZ A GRAFIK

Každým rokem se u nás konají mnohé výtvarné výstavy, a tak zmínit se lze jen o některých. Tato, která se vrací do někdy zapomínané minulosti, si připomenutí určitě zaslouží. V první polovině letošního roku, přesně 30. ledna až 2. května 2016, Muzeum Oderska uspořádalo výstavu s názvem *Stojím v kruhu snivých stromů. Arnošt Hrabal, grafik a kněz, kněz a grafik*. Arnošt Hrabal se narodil 4. pro-



*Arnošt Hrabal, X2, 1955*

since 1886 v Buchlovicích. Maturoval na gymnáziu v Uherském Hradišti, vystudoval bohosloví v Olomouci a grafické školy ve Vídni a v Praze. Měl jednoznačné umělecké nadání, vzácné v každé době. Nesporně prožíval svár, jakou cestou se má vydat. Nakonec zvládl cesty obě. Ale výraz jeho tvorby naznačuje, co prožíval ve své duši. Lesní motivy na jeho rozměrnějších dřevorytech nejsou poklidnými kouty, ale jsou rozhýbané až rozervané větrem. Jeho dřevoryty připomínají Váchala, ale jen na první pohled. Práce A. Hrabala jsou výtvarnější, realističtější a vládne nad nimi smrt. Z jeho dřevorytů je však zřejmé, že v temném lesním prostředí nachází cestu ke světlu. Zemřel v Buchlovicích 30. prosince 1969.

V Knižní značce o něm podrobně psal Ladislav Rusek (Knižní značka 1/1997, s. 8) a připomenul jej také Aleš Nevečeřal ve svém článku o duchovní inspiraci na exlibris (Knižní značka 1/2000, s. 5). Podle soupisu Oldřicha Svozila (SSPE 1980) vytvořil A. Hrabal 232 exlibris, především dřevorytem, mnoho z nich s náboženskými náměty. Dnešní technika dovoluje seznámit se s ukázkami z jeho tvorby na internetu a také se podívat na video, jehož námět a scénář napsal Zdeněk Orlita ([https://www.youtube.com/watch?v=lskbA5n\\_do8](https://www.youtube.com/watch?v=lskbA5n_do8)). V roce 2006 vyšla o A. Hrabalovi kniha Heleny Schwarczové (nakladatelství Alcor Puzzle ve spolupráci s Neolit, Hýsly) a na faře v Buchlovicích, kde působil jako kněz, je od roku 2011 jeho muzeum.

Josef Chalupský

## HANKU KRAWCEC MÁM STÁLE V PAMĚTI

Uběhlo úctyhodných 115 let od narození lužickosrbské akademické malířky a grafičky Hany Krawcec, která se narodila 13. března 1901 v Drážďanech. Absolvovala tamější grafickou speciálku u prof. Arnolda Dreschera a Georga Ehrlera jako jedna z prvních žen, které zde v letech 1917–1921 studovaly. V rámci stipendia z prostředků pražského Lužického semináře pokračovala v letech 1924–1928 ve speciální třídě užité grafiky u prof. F. Kyselý na Uměleckoprůmyslové škole v Praze. Navštěvovala rovněž večerní hodiny aktu v ateliéru prof. K. Špillara. Naučila se česky a prostřednictvím svého otce, věhlasného skladatele Bjarnata Krawce, přijatého prezidentem T. G. Masarykem při koncertním turné v Praze, navázala kontakt s řadou uměleckých osobnos-



tí (např. s E. F. Burianem a v r. 1926 i se zahraničním hostem Rabindranáthem Thákurem).

Osudově do jejího života zasáhlo bombardování Drážďan na konci 2. světové



*Hana Krawcec, X2, 1965*

války, kdy její rodiče přišli o veškerý majetek, včetně velké části otcova hudebního díla. Rodičů se ujala česká vláda a poskytla jim čestnou penzi a byt ve Varnsdorfu. Na žádost umírající matky se Hanka Krawcec v červenci 1947 odstěhovala do Varnsdorfu, aby se mohla starat o nemocného otce. Po jeho smrti v r. 1948 se zde usídlila natrvalo. Byla přijata do ČSVU a stala se legitimní členkou tamní liberecké pobočky.

V roce 1953 došlo k významnému setká-



*Hana Krawcec, X2, 1956*

ní s malířem Ludvíkem Kubou, kdy pod jeho vlivem vytvořila sérii etnografických prací a národopisných kreseb krojů z Horní a Dolní Lužice pro Národopisné muzeum v Praze. V té době také vznikají první exlibris a novoroční tisky. V r. 1960 zvítězila v soutěži o plakát k 700. výročí města Hrádku nad Nisou, v r. 1963 se účastnila souborné výstavy exlibris v Kralupech nad Vltavou a v r. 1966 obelala mezinárodní přehlídku Euroexlibris '66 v Olomouci. Posléze v r. 1971 zveřejnila soubor 10 maleb na sklo s tématem lužickosrbských krojů. Ve stejném roce navázala písemnou korespondenci s prof. K. Svolinským. V roce 1975 převzala Knihovna Národního muzea v Praze jejich 45 knižních značek pro připravovanou výstavu v Moskvě.

Rok 1978 byl pro mne významný tím, že jsem měl dvojnásobnou příležitost k osobnímu setkání s umělkyní. Jako

tehdejší předseda krajské odbočky KPvU v Ústí nad Labem jsem byl pravidelně zván na vernisáže výstav do prodejny Díla v Hrnčířské ulici. Na začátku měsíce března se tu v 1. patře galerie konala tradiční prezentace výtvarnic u příležitosti Mezinárodního dne žen. A Hanka Krawcec se jí zúčastnila. Škoda, že mne tehdy nenapadlo požádat ji o vytvoření vlastní knižní značky. (Dodnes trochu

pagátor a znalec jejího díla, autor řady článků a příspěvků do výstavních katalogů. Byl to patrně on, kdo se zasadil o to, aby jí tehdejší ministr kultury ČSSR udělil čestný titul Zasloužilý pracovník kultury. Za vše, co pro lužickosrbskou menšinu (jmenovitě pro budyšínskou Domowinu a tamní Lužickosrbské muzeum) v tehdejší NDR vykonala, si v té době právem ocenění zasloužila. Dožila se téměř 90 let, zemřela 19. října 1990. Poslední léta strávila nějaký čas v ústecké nemocnici, poté v léčebně pro dlouhodobě nemocné v Krásné Lípě a nakonec v Domově důchodců ve Filipově.

*S využitím faktografie v knize Milana Hrabala Hanka Krawcec vydané k 100. výročí narození v roce 2001 ve Varnsdorfu sepsal Jiří Ort.*



*Hana Krawcec, X2*

závidím kolegovi Karlu Žižkovskému, že mu už v roce 1965 zhotovila exlibris technikou černobílé vystřihovánky s námětem krysaře.) Nedlouho poté jí litoměřická severočeská galerie uspořádala samostatnou výstavu pod názvem Hanka Krawcec – grafické dílo. Vzpomínám, že vernisáž dne 25. května 1978 tehdy zahajoval dr. Miroslav Kudrna, velký pro-

### **PŘÍLEŽITOSTNÁ GRAFIKA VE ZNAMENÍ LUCEMBURSKÉHO ROKU**

V těchto měsících vrcholí bohatý program oslav 700. výročí narození Otce vlasti Karla IV. obnovenými divadelními a filmovými premiérami, přednáškami, ale také řadou výstav nejen v Praze, ale bezmála na 30 hradech, zámcích a muzeích v Čechách. My jsme zatím tuto celostátní událost roku připomněli v minulém čísle Knižní značky 2/2016 na s. 55–56 jen krátkým článkem Jana Radosity na téma Karel IV. a lázně Karlovy Vary. Ve stínu 700. výročí narození Karla IV. zůstávají letošní životní výročí jeho otce Jana Lucemburského. Ten přišel na svět před 720 lety (r. 1296) a těsně než dosáhl svých padesátin, zahynul před 670 lety v bitvě u Kresčaku (r. 1346).

Připomínám, že už před pěti lety na jaře

r. 2011 uspořádalo Ostravské muzeum zajímavou výstavu *Jan Lucemburský – král, který létal* s podtitulem *Moravsko-slezské pomezí v kontextu středoevropského prostoru doby Jana Lucemburského*.

Aktuálně doporučuji stihnout ještě návštěvu výstavy *Severozápadní Čechy za vlády Lucemburků* v jízdárně teplického zámku (do 30. 10. 2016), kterou včetně

díl na portrétní tvorbu našich výtvarníků s tematikou imaginárního či autentického ztvárnění významných osobností českých dějin. S nadšením jsem také uvítal vznik internetového portálu *Stavitelé katedrál* (v r. 2009 založeném Petrem Kováčem a s texty Marka Zagory). Najdete zde pod heslem *Podoby českých králů* známá i neznámá vyobrazení českých středověkých panovníků. Nechybí zde např. společná kresba tří Lucemburků: Jindřicha, Jana a Karla IV., převzatá ze Zbraslavské kroniky.

Na letošní slavná výročí zareagoval na Vysočině VENDY ateliér v Moravských Budějovicích nabídkou fiktivních perokreseb krále Jana Lucemburského a císaře a krále Karla IV. od grafika, kreslíře-karikaturisty a ilustrátora Miroslava Vomáčky.

Nezapomenutelná pro mne byla také v květnu r. 2011 v pražském Clam-Gallasově paláci výstava barevných grafik Vladimíra Pechara (\*19. 1. 1931) u příležitosti jeho osmdesátin. Vystavil zde soubor čtyřiceti portrétů pod názvem *Knížata a králové zemí Koruny České*. Tohoto žáka J. Kaisera, M. Uchytilové-Kučové a J. Mahelky na SOŠV v Praze jsme připomněli v Knižní



Eva Hašková, C3+C5, 2004

doprovodného katalogu připravilo Regionální muzeum v Teplicích. Na úplný závěr lucemburského roku chystá GVV Havlíčkův Brod, instituce specializovaná na současnou českou grafiku a ilustraci, výstavu *Karel IV. v české ilustraci a grafice*, která bude reflektovat proměny v zobrazení osobnosti císaře a krále od obrozenecké doby až po současnost. Bude přístupná od 14. 10. do 27. 11. 2016.

Můj sběratelský zájem v rámci drobné grafické produkce se mimo jiné soustře-

značce 2/2011 na s. 38–39.

Nelze opomenout několikaletou spolupráci grafiků Oldřicha Kulhánka, Jana Kavana, Karla Zemana a Evy Haškové s rytci M. Ondráčkem, M. Srbem a J. Tvrdoňem na příležitostné známkové tvorbě a dopisnicích vydaných Českou poštou v posledním šestiletém období k počtům lucemburských panovníků.

Středobodem letošních oslav se jednoznačně stal Karel IV., římský císař a nejslavnější český král. Na jeho počest byla



uspořádána mezinárodní česko-bavorská zemská výstava, která byla do 25. září 2016 ve Valdštejnské jízdárně v Praze a pokračuje od 20. 10. 2016 v Norimberku. Vznikla ve spolupráci institucí sídlících v Praze, Augsburgu, Norimberku a Lipsku.

V reprezentativním průvodci výstavou mne zaujala zejména kapitola Karel IV. a jeho podoba – realita versus fikce. Jak známo, až do svých 34 let se rád světsky zabavoval, byl statné a mužné postavy, výstředně se oblékal podle pařížské módy, nadšeně tancoval, dvořil se hezkým ženám a po vzoru svého otce se často účastnil rytířských turnajů. Však byl za to pokárán papežem Klimentem VI. v dopise z Avignonu z 25. února 1348.

Zlom nastal v r. 1350, kdy se mu rytířské klání stalo málem osudným, když byl zasažen dřevcem do brady, vymrštěn ze sedla a se zlomenou dolní čelistí, rozdrčenými krčními obratli a poškozenou míchou bezvládně dopadl na zem. Přežil jen díky bleskové- mu zásahu lékařů a své atletické tělesné konstituci. Ochrunutý na všechny končetiny musel být řadu měsíců připoután na lože a snášet bolestivé operační zákroky primitivní středověké chirurgie. Jeho čelist byla vytahována mezi zuby protaženými zlatými a stříbrnými dráty a páteř narovnávala po starém způsobu vyvěšováním za vlasy. Jeho postava se zmenšila a nahrbila v oblasti beder a krku. Jeho těžké zranění se tajilo; v Čechách dvorní písaři a kronikáři o králově zdravotním stavu měli zakázáno cokoli psát. Ani papež nedostával přesné informace, protože nehoda zastihla Karla IV. v tu nejnevhodnější dobu – uprostřed



*Eva Hašková, C3+C5, 2002*

horečných politických jednání o možné císařské korunovaci. Sporadické zvěsti přicházely jen ze zahraničí. Štrasburský Matthias z Neuenburgu v biskupské kronice uvádí, že „král onemocněl tak těžce a dlouze, že mnozí věřili, že byl otráven“. „Onemocnění se protáhlo přes jeden rok, potom se uzdravil“ upřesnil eichstätter- ský Heinrich Taube ze Selbachu. Ve svém životopisu Vita Caroli kladl Karel IV. veliký důraz na svou prezentaci. Z četných dalších historických dokumentů lze doložit, že se rád stylizoval do role vážného, vytrvalého a pobožného vladaře-budovatele a v písemných kronikách dbal na glorifikaci svých státnických rozhodnutí. Nicméně úraz navždy poznamenal jeho vnější podobu. Jak známo byl prostřední postavy (173 cm), přihrbený, s ty-

picky zakulacenými zády, s mohutnou dopředu nachýlenou hlavou na silném vysazeném krku, měl černé vlasy s čelní pleší a pěstěný knír s bradkou. Měl širokou zjizvenou tvář s velkýma hnědýma očima, které mírně vystupovaly z důlků a byly ohraničeny trochu přehrávkami horními víčky. Měl velký nos, pootevřená ústa s lehkým podkusem a tmavší pleť,



*Eva Hašková, K3+C5, 2012*

nejspíš zarudlou (dědičně po matce Elišce Přemyslovně, která byla nápadná svou snědou pletí).

Kupodivu Karlova portrétní strategie se oproti mlčení literárních pramenů neobjí uchovat historickou realitu. Umělecká díla tehdejších středověkých umělců to dokládají. Čím blíže byli malíři k císařskému dvoru, tím přesněji zachycovali jeho podobu. Velmi realisticky a mistrně z profilu vyobrazil císaře Mikuláš Wurmser ze Štrasburku na nástěnných malbách v tzv. ostatkových scénách v kostele Nanebevzetí Panny Marie v menší Mariánské věži na Karlštejně. Věrný je

i známý portrét od Mistra Theodorika (detail votivního obrazu Jana Očka z Vlašimi) a snad i klečící postava Karla IV. jako donátora na skleněné a pozlacené mozaice Poslední soud na Zlaté bráně katedrály sv. Víta.

Karel IV. jako horlivý sběratel ostatků svatých, královských korun a drahých kamenů, zakladatel jedinečné galerie obrazů Mistra Theodorika, nástěnných maleb na Karlštejně a galerie plastik v triforiu katedrály sv. Víta, předznamenává neméně slavnou sběratelskou éru za císaře Rudolfa II., kdy se v srdci Evropy dařilo umění, a vznikaly pozoruhodné umělecké artefakty.

Když přehlížím svoji sbírku portrétů Karla IV. na exlibris, novoročenkách, dopisnicích a poštovních známkách, shledávám dvě zásadně odlišné polohy portrétů Otce vlasti: a) opřené o co nejvěrnější podobu ze středověkých pramenů a o pozdější anatomické zkoumání jeho ostatků (Jan Kavan, Eva Hašková a především Oldřich Kulhánek, který neváhal požádat o konzultaci antropologa prof. Emanuela Vlčka, když v r. 1996 vytvořil na poštovní známce portrét Karla IV. s jizvou nad obočím), b) upřednostňující volnější imaginativní pojetí (Vojtěch Kubašta, Jiří Brázda, Karel Zeman, Petr Minka a další.) Na zahradě Šolcova statku v Sobotce, kde je hospodářem RNDr. Jan Samšíňák, jsem se v neděli 24. července 2016 zúčastnil zajímavé besedy o životě a díle Karla IV. s kastelánem hradu Karlštejna Ing. Jaromírem Kubů. Věnoval jsem mu své exlibris od Petra Minky, grafika, který letos oslavil 55. narozeniny. S jeho vypodobením mladého Karla IV. s první manželkou Blankou z Valois byl nadmíru spokojen.

Jiří Ort

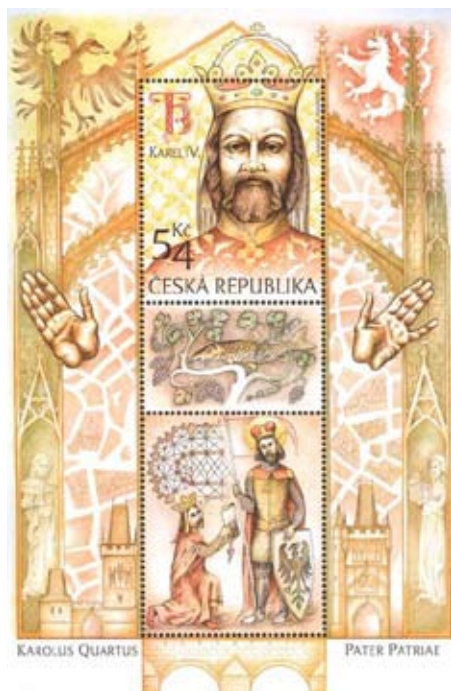
## HOLLAR

### K POCTĚ LUCEMBURKŮ

Během trvání výstavy uspořádané v galerii SČUG Hollar k uctění sedmistého výročí narození Karla IV. jsme až do neděle 11. září 2016 mohli posoudit, jak éra panování Otce vlasti inspirovala současné umělce – grafiky. Hojně navštívenou

Hašková, J. Kavan, M. Manojlín, M. M. M. Šechtlová, a O. Vychodilová. Mezi účastníky vernisáže nechyběli např. výtvarník V. Suchánek, hudební skladatel a dirigent J. Krček, publicisté S. Vencel a K. Žižkovský a celá řada sběratelů a členů SSPE.

Jiří Ort



### KAREL IV.

**On nebyl rytíř jako jiní,  
uprostřed věavy, zápasů  
měl vše, co muže mužem činí,  
on nebyl rytíř jako jiní,  
měl víc, měl smysl pro krásu.**

**On nebyl rytíř jako jiní,  
nehledal v boji svatozář,  
měl vše, co muže mužem činí,  
dal této zemi víc než jiní,  
gotickou duši, nejen tvář.**

**On nebyl rytíř jako jiní,  
byl z těch, kdo ví a rozumí,  
měl vše, co muže mužem činí,  
on nebyl rytíř jako jiní,  
byl požehnáním koruny.**

*Text Jindřicha Pecky ke skladbě  
Jaroslava Krčka z cyklu Maiestas Carolina.*

vernisáž ve středu 17. srpna 2016 zahájil kurátor Jan Kavan. Osobnost a dobu Karla IV. krátce připomenul historik Petr Hora-Hořejš za hudební podpory Jaroslava a Gabriely Krčkových. V čele sálu na panelu vévodil text básně Jindřicha Pecky (1936–1998) ve stylu středověkého rondo k oslavě rytířských ctností císaře, kterou zhudebnil v r. 1977 Jaroslav Krček. Z více než deseti vystavujících autorů byli přítomni např. H. Čápková, E.

„Karel IV., obklopen humanistickými vzdělanci – duchovními, básníky, literáty, diplomaty, hudebníky, architektky, sochaři, malíři a iluminátory, inicioval tvorbu, která nás i po sedmi stoletích udivuje uměleckou kvalitou a bohatstvím námětů i forem.“

*Z úvodního textu Jana Kavana k výstavě v Hollaru.*

## HORSKÁ EXLIBRIS V ITÁLII

Národní horské muzeum (Museo Nazionale della Montagna) v italském Turíně vypsalo v loňském roce soutěž na exlib-



EX LIBRIS  
MUSEO MONTAGNA-TORINO



*Daria Chochrina, C3, 2015*

ris s horskými motivy. Přesně podle podmínek mělo mít námět „Obrázek muzea s horou Monte dei Cappuccini, na které muzeum stojí, nebo jiný horský námět či obrázek z alpinismu, lyžování či jiných horských sportů, případně návrhy spojené s muzeem nebo s Italským alpským klubem (Club Alpino Italiano).“ Téma tedy dost úzce vymezené. Nicméně soutěž přilákala slušný počet 207 výtvarníků z 25 zemí, i z dosud nevidaných, z Egypta a Indie! Od nás není jmenován nikdo. Vítězem se stal Ital Aniello Scotto, druhým byl Carrasco Emilio Gutierrez z Mexika a třetím byl opět Ital Lanfranco

Lanari. Samostatně byla vyspána soutěž pro umělce mladší 35 (!?) let, s nejlepší Darií Chochrinou (Khokhrina) z Ruska, uvedenou na druhém místě (první cena nebyla zřejmě udělena) a třetí Anastázií Melnikovou z Ukrajiny. (Protože vítězná exlibris Scottovo lze obtížně reprodukovat, představujeme oceněné exlibris Darie Chochriny pojmenované Lyžař.)

Josef Chalupský

## SOUTĚŽ ZE ŠPANĚLSKÉHO TORREDEMBARRA

Jak to s touto soutěží přesně je, není jasné. Jisté je, že máme výsledky jejího III. ročníku, který nám byl oznámen ještě pod záhlavím XVII. ceny. Letošní IV. ročník byl ohlášen již bez tohoto počet-



*Eva Farji, X2*

nějšího číselného řazení. Věnujme se jí proto zpětně v tomto zúženém pojetí.



Cena má připomínat tradici grafické rytecké školy La Torre de l'Encenall založené v Katalánsku v Torredembarra v roce 1969. Výklad názvu je, že se zkráceně „Torre“ běžně říká onomu městu a to „l'Encenall“ mají být dřevěné odřezky zůstávající po rytí. Škola je totiž úzce vymezena právě na dřevoryty. Podle zadaných velikostních podmínek má jít o grafiku drobnou, tedy včetně exlibris. V r. 2014 se jí zúčastnilo 130 výtvarníků. Jen podle vítězky a 15 vybraných prací se dozvídáme, že v této skupině byli tři účastníci z Argentiny. Jinak rovněž z Mexika, Běloruska, Polska, Itálie, Belgie, Španělska a z Katalánska (psáno takto samostatně). Vítězkou roku 2015 byla vyhlášena Argentinka Eva Farjiová (\*1978). Když si soutěž poprvé připomínáme, řekněme si, že v roce 2013 cenu získal Argentinec Mauricio Schwarzman, který se prosadil rovněž ve slavném Sint-Niklaasu (viz Knižní značku 1/2014, s. 21) a v roce 2014 Polka Krystyna Maniecká-Bogdanová. Uzávěrka letošní soutěže je 14. října 2016; přeložené podmínky byly rozeslány našim výtvarníkům. (Přikládáme vítěznou grafiku Evy Franjiové pojmenovanou Červená ryba.)

Josef Chalupský

## DĚTSKÁ EXLIBRIS V UHERSKÉM HRADIŠTI

S neochvějnou pravidelností pořádá každoročně dětské oddělení Knihovny Bedřicha Beneše Buchlovana v Uherském Hradišti literární a výtvarnou soutěž pro mládež. Letos již podesáté. Na světě podobných akcí není mnoho. Známe jsou nám pouze soutěže ze slovenského Hlohovce, nyní pořádané jednou za dva roky, a polské s touže frekvencí

v Žarech. Tyto se snaží mít dosah mezinárodní. Uherskobrodská je určena místně a pro okolí. Jejimi spiritus agens jsou tam paní Hana Hanáčková a Miroslava Čápová. Pro nás je zajímavá především část výtvarná, zaměřená výhradně na tvorbu exlibris! Má čtyři kategorie. První je určená pro účastníky nejmladší, z nejnižších tříd, druhá pro starší děti ze 4. až 7. tříd, další pro děti nejstarší z 8. a 9. tříd a čtvrtá pro studenty gymnázií



*Dominika Tvrdoňová, 15 let*

apod. Letos byly práce směřovány k 700. výročí narození českého krále a římského císaře Karla IV. Tak přesně řečeno. Nebylo to však podmínkou, a tak jen část byla vytvořena k uvedenému námětu. Celkem 142 mladých výtvarníků soutěž obeslalo. Je milé vidět, kolik Karlů Čtvrtých se podařilo vyobrazit již i těm nejmladším dětem. „Technikou“, se kterou umění pracovat. A jak pěkně vyvedených. Již zde a v dalších kategoriích je zjevné, že mnozí mladí tvůrci mají výtvarné nadání, cit pro prostorové uspořádání, ba i vtipné nápady. Není třeba zde vyjmenovávat žáky odměněné cenami či čestnými uznáními. Jsou uvedeni ve sborníčku, který pořadatelky uspořádaly. Ve sborníčku jsou soutěžní básně a články doprovázené reprodukcemi všech odměněných exlibris. Celkem jich

je reprodukováno 11. Jako ukázkou představujeme exlibris Dominiky Tvrdoňové z 9. třídy ZŠ Kunovice, U Pálenice. Získala v této kategorii první místo. Její exlibris se zcela vymyká očekávatelnému pojetí.

Josef Chalupský

### NEOBVYKLÁ EXLIBRIS Z ITÁLIE

V roce 1936 přišel na trh turínský FIAT s malým a poměrně levným automobilem FIAT 500, který si záhy vysloužil přezdívku *Topolino*, což znamená *myška* či také *všetečka* či *neposeda*. Vyráběl se do



Costanza Vinciová, C3, 2016

roku 1955. FIAT tedy letos oslavil jeho osmdesáté výročí a jeden z italských hybných duchů ve světě exlibris pan Gian Carlo Torre vyzval osmdesát grafiků, aby k tomuto jubileu vytvořili exlibris, která potom představil na výstavě. S potěšením si lze prohlížet exlibris re-

produkována ve výborně vybaveném katalogu. Jsou vesměs zodpovědně, pěkně a zdařile, většinou leptem, provedená a pochopitelně vycházejí převážně z námětu onoho autíčka. Nebyla to soutěž, a tak představujeme exlibris podle našeho výběru, které vybočují z běžnějšího provedení. Autorkou je Costanza Vinciová.

Josef Chalupský

### EX LIBRIS HLOHOVEC

#### 16. ročník

Organizátoři medzinárodnej výtvarnej súťaže v tvorbe knižnej značky pre deti od 6 do 15 rokov EX LIBRIS HLOHOVEC vyhlásili na začiatku školského roka už 16. ročník tohto obľúbeného podujatia. Do malého mesta na brehu rieky Váh opäť budú prúdiť stovky exlibrisov od



Daniela Černická, X3, 13 let

nadaných mladých umelcov z celého sveta a sú všetky predpoklady, aby bol zaznamenaný nový účastnícky rekord. Po dlhom uvažovaní sa totiž organizačný výbor rozhodol rozšíriť súťažné kategórie a prispôbiť sa súčasnému modernému trendu. Od nového ročníka pribúda kategória pre deti od 12 do 15 rokov, ktorá zahŕňa exlibrisy zhotovené za pomoci počítača (CGD). Uzávierka súťaže je 31. 1. 2017.



*Katarína Buričová, X3, 15 let*

Pre 16. ročník výtvarnej súťaže zvolili usporiadatelia tému SVET OKOLO NÁS a sú plní očakávania, ako si deti s ťažkou úlohou poradia. Určite im pomôžu pedagógovia i rodičia a pomoc tradične nájdu v knižniciach, knihách, časopisoch a na internetových stránkach. Pre ľahšie pochopenie témy vydali organizátori metodický list, v ktorom naznačujú, akým smerom by sa mohli súťažné práce uberať.



*Jana Krišandová, X3, 11 let*

Svet okolo nás je v neustálom pohybe, mení sa nám doslova pred očami a pohyb najlepšie charakterizuje doprava. Lietadlá, vlaky, automobily všetkých kubatúr, doprava v mestách na povrchu i pod zemou, bicykle, lode a mnohé iné prostriedky zabezpečujú presun ľudí a tovaru. V niektorých častiach sveta sú to jednoduché vozíky tlačené ľudskou silou, alebo povozy využívajúce silu zvierat. Pohyb v oblasti dopravy je obrovský a ak sa deti zamerajú na túto časť témy, budú mať široký výber.

Svet okolo nás je v neustálom pohybe, vyvíja sa a prechádza zmenami. Zo semien vznikajú nové rastliny, rodia sa mladí ľudia i zvieratá, postupne rastú, dospievajú, aby v kolobehu života zostarli. Staré vždy odchádza a je nahradené mladým, ale sú veci, ktoré pretrvali stáročia. Skúste ich nájsť vo svojom okolí a zobrazte ich ako protiklad dynamického pohybu.

Náš život sprevádzajú premeny, vo svete nastávajú dôležité klimatické zmeny, ktoré sme doteraz nepoznali. Na našej planéte sa topia ľadovce, mnohé krajiny sužujú búrky, tornáda i zemetrasenia nevidaných rozmerov, ľudia z domovov vyhánajú záplavy a prívalové vlny. Na druhom konci zeme sucho, neúroda a zvyšujúce sa teploty prinášajú hlad a nedostatok. Všetky spomínané zmeny sú následkom ľudskej činnosti, do vzdušia vypúšťame priveľa jedovatých látok, okolo nás sa hromadí odpad a rieky sú

Svet okolo nás sa mení spôsobom, ktorý sme predtým nepoznali. Výbuchy v centrách miest prinášajú bolesť, utrpenie a smrť nevinným. Vojny a násilie sa rozohreli na viacerých kontinentoch, sme svedkami bezprávia a strachu miliónov, ktorí opúšťajú svoje krajiny túžiac po lepšej budúcnosti. Obyvatelia vojnových zón utekajú do bezpečia všetkými prostriedkami a žiadajú si iba jedno – život v mieri. Aj tieto témy sa môžu objaviť v súťažných exlibrisoch, lebo sme presvedčení, že deti obrovské premeny sveta vidia a nie sú k nim ľahostajné.

Predložené okruhy nie sú ľahké. Ale v súčasnej dobe informačných technológií sme denne svedkami premien. Veríme, že úlohu zvládnete a tešíme sa na vašu prácu. Ich obsah bude možno niekedy smutný, pochmúrny a bolestný, musíme však proti násiliu bojovať všetkými prostriedkami. Umenie patrí medzi najúčinnejšie, preto vás pozývame do tejto aktuálnej témy, ktorá rezonuje po celom svete. Bude skvelé, ak sa poradíte so staršími a skúsenejšími a potom výsledok zobrazíte neopísateľným detským videním, ktoré má veľkú čaru i silu. Najlepšie práce budú vystavené na samostatnej výstave, publikované a zaradené do putovných výstav. Slávnostné vyhlásenie výsledkov, odovzdávanie cien i medzinárodná tvorivá dielňa sa uskutočnia v Hlohovci v piatok 6. 10. 2017 za účasti pozvaných laureátov.

Výsledky súťaže budú zverejnené v oficiálnom bulletinu, v odborných časopisoch, na stránke [www.elap-hlohovec.sk](http://www.elap-hlohovec.sk) a v masmédiách.

Informácie tiež možno získať na tel. číslo +421 33 742 4657 alebo mailom na adrese: [info@elap-hlohovec.sk](mailto:info@elap-hlohovec.sk).

Víťazoslav CHRENKO



Nikolaeta Babejová, X3, 12 let

stále špinavšie. V druhom okruhu môžete zobraziť vo svojich knižných značkách tie veci, ktoré podľa vás najviac znečisťujú našu planétu i následky živelných pohrôm, ako ich vidíte svojim detským zrakom.



**JIŘÍ WOLF,  
NOVÝ TVŮRCE EXLIBRIS**

„Už se na to nemůžu dívat!“ prohlásil grafik Josef Váchal, když sledoval ze svého obláčku v grafickém nebi cvrkot mezi



Jiří Wolf, X2, 2016

českými sběrateli exlibris. „Takovej nadšenej sběratel je ten Zdenda Řeháků, ten by si zasloužil exlibris i ode mě!“

A teď se podívejte, jak to zařídil!

Nějak vstoupil do výtvarníka, tedy muže už dospělého, který ale s grafikou teprve začíná. Jak to udělal, to se mne neptejte, Váchal byl přece mystik. Ale fakt je, že když se tento výtvarník rozhlížel po tématech, které ho zaujmou, objevil můj web (exlibris-archa) nebo mu byl ten web objeven a jemu se zachtělo udělat archu Noemovu. A taky ji udělal, aniž jsme se předem domluvili. A mě to exlibris nadchlo.

Tak nějak to bylo, jen jsem ještě zapomněl říci, že v tom má prsty i začínající sběratel Alois Sassmann, který zná mne a je bratrancem Jiřího Wolfa, ale jen tím to určitě nebylo. Mně je jasná ta spojitost s Váchalem, a vy se podívejte na moje

exlibris s pořadovým číslem 85. Proč tam jsou ti mloci? No, protože mloky pan Wolf je chová. Kdybyste měli o nějaké mloky zájem, spojte se s ním – mloci se množí rychle (znáte to přece z Karla Čapka). Kdybyste ale měli zájem o výměnu tohoto exlibris, obraťte se na mě.

Zdeněk Řehák

**VÝSTAVA PETRA HAMPLA**

Ve dnech 1. až 30. 9. 2016 se uskutečnila ve výstavním prostoru Státního úřadu pro jadernou bezpečnost na Senovážném náměstí v Praze výstava malíře a grafika Petra Hampla s názvem *Ex libris a volná grafika*, která navazovala na autorovu výstavu obrazů v Galerii a muzeu M. D. Rettigové ve Všeradicích v květnu a červnu 2016.

Petr Hampl (\*1943) absolvoval Střední uměleckoprůmyslovou školu v Praze a v r. 1960 byl přijat na AVU v Praze, kde studoval na graficko-malířské speciálce u prof. V. Tittelbacha a L. Čepeláka. Absolvoval v r. 1967 cyklem grafických listů *Stvoření světa – rajská zahrada*. Na všech dosavadních výstavách, z nichž první se uskutečnila v r. 1970, vystavoval krajiny, portréty i zátiší, avšak nejrozhodněji se prosadil jako bytostný figuralista. V jeho tvorbě dominuje ženský akt, často ve spojení s přírodními prvky a s náznaky symbolizmu (např. cykly *Milenci*, *Souhvězdí*, *Světla*, *20. století*, *Dětské listy*). Souběžně s malbou se věnuje grafické tvorbě v technice leptu v kombinaci s akvatintou; tisky provádí jak jednobarvně, tak ve více barvách.

Zatímco ve Všeradicích jsme mohli shlédnout přes šedesát olejových obrazů, v Praze to byla výhradně grafická

tvorba. Autor vystavil své nejstarší práce, jako *Stvoření světa*, ale i novější cykly *Koupání* a *Ženské figury* spolu s dalšími barevnými grafikami s různými náměty. Samozřejmě byla vystavena rovněž exlibris, když prvé vytvořil již v r. 1976 a v současné době jejich počet dosahuje 180 opusů. K exlibris se řadí novoročen-



*Petr Hampl, C3 + C5, 1988*

ky, které pravidelně rozesílá svým přátelům. V drobné grafice převažují rovněž figurální motivy ve spojení s přírodou, zvířaty a antickým bájeslovím. Petr Hampl je vyhledávaným tvůrcem exlibris jak u českých, tak u zahraničních sběratelů. Tato drobná výtvarná díla s jeho nezměnitelným výtvarným rukopisem potěší každého sběratele a šíří dobré jméno české grafické tvorby ve světě.

PhDr. Dušan Sedláček

## V ROŽDALOVICÍCH KVETLO A STÁLE KVETE UMĚNÍ

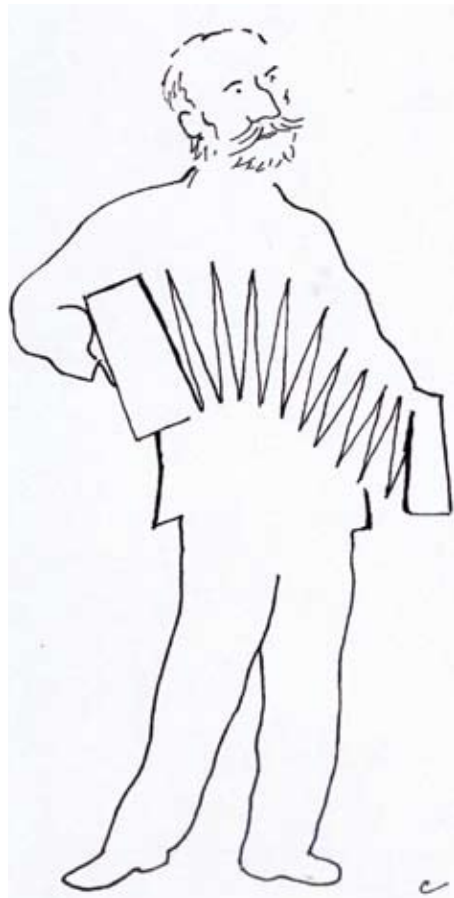
Časopis *Kaleidoskop* Středočeského kraje 2/2015 přinesl na s. 22 a 23 zprávu o otevření Muzea klasického knihařství v Rožďalovicích v domě, kde žila Rajmanova rodina. Připomeňme, že Jenda Rajman, umělecký knihař, byl i sběratelem exlibris. Další zdejší osobnosti, jako byl Josef Voseček, učitel a rovněž sběratel exlibris, a malíř a grafik Bohuslav Knobloch, tvůrce exlibris a novoročenek, daly svému městu punc vysoké kulturnosti. B. Knobloch zvěčnil např. Rožďalovice úsměvnou novoročenkou s postavami Dona Quijota a Sancha Panzy, provedenou v barevné litografii.

Jiří Soukup

## MUDr. JOSEF MACELA JE HRADECKÝM POKLADEM

Ve čtvrtek 23. června 2016 byla vyhlášena v historické budově U Špuláků na Velkém náměstí další třináctka Hradeckých pokladů. Ocenění Hradecký poklad se uděluje městem Hradec Králové těm občanům, kteří jsou inspirací a příkladem ostatním, již od r. 2012. Mezi letošní lauréaty patří MUDr. Josef MACELA (\*1935), člen SSPE, rodinný lékař, sběratel a muzikant. V jeho rozsáhlé charakteristice je kromě lékařské profese uveden i jeho zájem o sbírání autogramů, když první autogram získal jako student-brigádník ve chvaletické elektrárně od tehdy světově uznávaného karikaturisty Adolfa Borna. Záliba ve slováckých melodiích ho přivedla až k hudebním vystoupením při různých kulturních příležitostech, např. při vernisážích výstav. Zájem o sbírání drobné grafiky jej posléze přivedl v r. 2009 přes hradecké sběratele k člen-

ství v SSPE. Nyní se pilně připravuje na letošní zářijový sjezd SSPE v Hradci Králové. Na svém exlibris od R. Kaiserové je zachycen s heligonkou, se kterou vystupuje, obdobně jako na kresbě v nedávno vydané knize prof. MUDr. Rudolfa Malce (\*1924), hradeckého neurochirurga a vý-



tvárníka, Lidé hradečtí, která shrnuje kresby, které dr. R. Malec vytvořil v průběhu sedmdesáti pěti let. MUDr. Josef Macela patří po právu mezi hradecké poklady. Blahopřejeme!

Jiří Soukup

## VZÁCNÝ HOST KRÁLOVÉHRADECKÉ SEKCE SSPE

Setkání členů královéhradecké sekce SSPE v pondělí 4. června 2016 mělo slavnostní atmosféru. Na krátkou dovolenou po dvou letech přijela naše dobrá duše Petra Česnokova-Ondráčková (\*1980) až z dalekého Volgogradu. Ač vzdálena, je však s námi v častém kontaktu díky internetu a zprávám od rodičů, častých hostů našich exlibristických schůzek. Jsme



*Petra Česnokova-Ondráčková, C3, 2003*

informováni o její pedagogické činnosti a o novinkách v její volné grafické tvorbě i o tvorbě exlibris a příležitostné grafiky. Její kontakty s domovem se nepřerušily díky účasti na výstavách Unie výtvarných umělců Hradec Králové, kde je členkou.

Jiří Soukup

## ČESTNÉ OBČANSTVÍ

Čestnému členu SSPE panu Ing. Jiřímu Soukupovi (\*1927) bylo uděleno 29. 6. 2016 Čestné občanství města Kouřimi, jako člověku, který našel smysl života, lásku a radost, který dokáže vnímat krásu a vážit si všeho, co mu život, rodina a přátelé dali.

Srdečně blahopřeje výbor SSPE.

## LETOŠNÍ JUBILUJÍCÍ OSMDESÁTNIČI

Pozorným čtenářům prvního letošního čísla Knižní značky jistě neušlo, že nepočetnou řadu letošních osmdesátníků, s počtem členů totožnou s počtem kalendářních měsíců v roce, odstartovali kolegové *Milan Humplík* a *Jaroslav Šulc*. Spolková veřejnost však asi není zasměna, že všechny dohromady představí jubilejní výstava jejich děl (*Hana Storchová*, *Rostislav Michal*), kuriozit ze sbírek (*Felix Černoch*, *Roland Günther*, *Jiří Hartman*, *Jaroslava Limová*, *Miroslav Nešvera*, *Miloslav Tomašák*, *František Vaníček*) a knih (Slavomil Venc). Její vernisáž se proponuje na 21. října 2016 a bude situována do proslulé Galerie pod radnicí v Ústí nad Orlicí. Připravena bude péčí regionálního Klubu přátel umění, a tak tajemstvím už v této souvislosti zřejmě není, že se tak děje v režii jednoho z jubilantů a jeho věrné životní družky. Jejich entuziasmus a obětavost poněkud halí jejich příslovečná skromnost a ponor do každodenní „drobné“ práce pro Spolek sběratelů a přátel exlibris. Připomínka letitých zásluh této manželské dvojice „*oustečáků*“ nemůže být více než pouhým vyjádřením vděku, který je zdaleka nevyváží.

**Ing. Jiří Hartman** se zmíněného životního mezníku dožívá 30. října 2016, tedy v době, kdy i jeho expozice zde ještě

potrvá. S derniérou se totiž počítá až v jiný významný den (českému i světovému studentstvu podvkrát uloupený) 17. listopad 2016. Jistě se tu setkáme se



*Jiří Bouda, L1, 1994*

spoustou klenotů, které nasbíral nejenom za dobu svého členství mezi námi. Nepochybně tu budou zastoupeni jeho favorité Alena Laurová, Marina Richtero-  
vá, Jiří Bouda, Pavel Hlavatý, ale i spřízněná umělkyně Naděžda Čančíková. Stačilo by připomenout plejádu výstav, které po léta v pravidelném rytmu měsíc po měsíci organizuje – co jmen výtvarníků slo-  
vutných i méně slavných zde před námi defilovalo. S trochou nadsázky by se dalo přičinit, že náš oslavenec není toliko profesí rostlinolékař, ale i kultivátor našeho estetického myšlení a citění.

Obdobně a rovněž vpravdě lidské vlastnosti šlechtí také jeho vrstevníka, pouze o 55 dnů mladšího a na Štědrý den v Červené Řečici narozeného. Je jím emeritní docent Českého vysokého učení technického v Praze – absolvent jeho radiotechnické fakulty v Pardubicích,



posléze činný v oboru mikroelektroniky – **doc. Ing. František Vaníček, CSc.** Souběžně dovršuje 35 let svého činorodého zapojení do spolkového dění, které ovlivňoval i z pozice člena výboru. Vlastní rozsáhlou a pozoruhodnou sbírku drobných grafik, jíž se věnuje systematicky a s nevšední pečlivostí. Proč i tady tajit, že mu v jejím třídění a uspořádávání pomáhá manželka. Propadla stejnému zájmu a spolu s dcerou ho vydatně podporují. Charakterizovat jeho bohatou a přehled-



*Jiří Bouda, L1, 2009*

ně vedenou sbírku je více než obtížné. Rozhodně se však nelze mýlit v tom, že jí vévodí J. L. Kašpar, který se stal dokonce přítelem rodiny Vaníčkových. Zřejmě i proto se mu podařilo soustředit jeho artefakty do snad nejkompletnějšího souboru. Pominout se ovšem nedá ani zastoupení J. Pilečka nebo předních našich grafiček H. Čáповé a O. Vychodilové, které chová rovněž ve zvláštní oblibě.

Felix Černochoch

## OCENĚNÁ VZÁJEMNOST

Jedním z kolektivních členů SSPE je po léta i *Klub sběratelů kuriozit*. Je pochopitelně ve skladbě sběratelských zájmů své členské základny mnohem různorodější oproti naší úzké vyhraněnosti. Přesto nás pojí mnohem víc než jenom společný jmenovatel, jímž je *sběratelství*. Nicméně tím kontakty členů v obou spolcích začaly. Někteří exlibristé nezůstali sběratelsky jen u drobné grafiky, a naopak grafika nezůstala cizí mnohým sběratelům nejrůznějších kuriozit. Projevilo se to jak v personální unii či dvojím členstvím, tak sběratelskou předmětností. Pro členy KSK to byla jedna z kuriozit, a takové se mezi komorní grafikou objevují přece rovněž. Dokonce se shánějí a cení, či nikoliv?

Nejde o bůhvíjak cíle styky pojednávaných subjektů, ale přesto nacházejí svůj smysl ve vzájemné inspiraci a přináší efekt ve svých výsledcích. A tak není zřejmě náhodou, že na loňském výročním shromáždění KSK, které se konalo v Praze dne 5. 12. 2015, to bylo veřejně kvitováno nejen v oficiální zprávě, ale stvrzeno Čestným uznáním za dlouholetou partnerskou spolupráci Spolku sběratelů a přátel exlibris. Předáno nám bylo prof. Milanem Knížákem, majitelem početné sbírky loutek. Osobně našim zástupcům pak blahopřál i odstupující dlouholetý a mimořádně agilní předseda a propagátor KSK pan Ladislav Likler, tvůrce největší světové sbírky sýrových etiket (formaggiové sbírky) a rytíř Řádu francouzského Camembertu.

Myslím, že by naše členská základna o tomto ocenění, na které můžeme být právem hrdí, měla vědět. Není to pouze kompliment a povrchní podání ruky, ale vnější ocenění naší společné sběratelské

činnosti. Musíme hledat, nacházet a brát v úvahu i posudky či odsudky pozorovatelů z okolí. Pro mě bylo velkým potě-

šením, že jsem se mohl výročního shromáždění KSK zúčastnit.

Felix Černocho

## PUBLIKACE

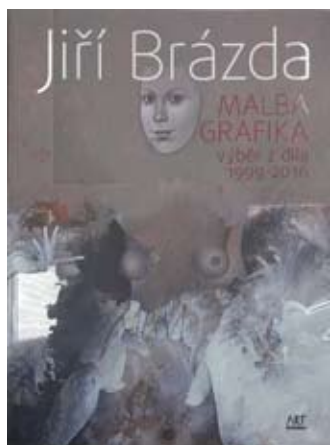
### ■ AUDISIO, Aldo, GALLO, Laura: Ex libris delle montagne. Incisori di vette

Námětovým sběratelům exlibris přichází nyní do ruky italská luxusní kniha *Ex libris delle montagne. Incisori di vette* (Torino: Museo Nazionale della Montagna, Priuli e Verlucca, 2016, 264 s., křídový papír, 22 × 28,5 cm), v češtině nejlépe asi jako „Horská exlibris. Rytci vrcholů“. Autory skromně uvedenými spíše jako sestavovatelé jsou: Aldo Audisio a Laura Gallo. Kniha doprovází stejnojmennou výstavu v muzeu (01/07/2016 – 27/11/2016). V knize je šest kapitol, většinou očekávatelných, např. o historii exlibris všeobecně, ale také jímavá historie bratrů, kteří vlastnili bar, chodili nabírat síly do hor, začali o nich shánět knihy, až vybudovali antikvariát založený jen na této literatuře a rovněž na sbírání exlibris. Zejména na jejich sbírce a sbírkách turínského Museo Nazionale della Montagna (zal. 1874) je kniha založena. Je to pastva pro oči, protože hory nelze zobrazovat nějakým rádobý uměleckým způsobem. Uměřený ráz grafik předznamenávají jemné mědiryty již ze 17. a 18. století. Ale překvapí nás, že je představeno celkem 545 exlibris! Podle potřeby i barevně. Nás zejména zaujme, že v této přehlídce jsou zastoupena exlibris dvaceti českých výtvarníků! Nelze je zde vyjmenovávat, ale jsou mezi nimi i méně známí autoři. Opravdu důkladně pojatá kniha. V jedné z kapitol je zmíněna soutěž na knižní značky s horskou tematikou (o ní v tomto čísle na s. 93).

Josef Chalupský

### ■ Jiří Brázda. Malba, grafika – výběr z díla 1999-2016

V r. 2016 vyšla vynikající kniha o tvorbě Jiřího Brázdy. Životopisnou část s použitím Brázdových vzpomínek napsal Karel Žižkovský. Vstupní odstavec je tak výstižný a má



obecnou platnost, že bude nejhodnější jej zde odcitovat: „Umělecké dílo – obraz, kresba, grafika – je oknem do duše jeho tvůrce. Dovoluje odhrnout roušku skrývající tajemství, umožní nahlédnout do světa člověka umělce, jenž nám dobrovolně nabízí labyrint svých myšlenek, vzpomínek, nálad, starostí i radostí. A divák – pozorovatel může hodnotit hotové dílo, obdivovat výtvarné provedení, žasnout nad bohatstvím nápadů, vstupovat do prostředí, podivného prostředí, ve kterém fantazie hraje prim. Vstupme společně do obdivuhodného a kouzelného světa, kterým nás budou provázet grafické listy a sugestivní obrazy Jiřího Brázdy.“

Kniha má 158 nečíslovaných stran. Úpravci asi číslovky na stránkách připadaly rušící. Snad by takové byly,

ale jejich vynechání ztěžuje orientaci v knize. V knize je reprodukováno 47 grafik, z toho 16 exlibris. Životopis je rovněž v anglické verzi. Kniha vyšla v Karlových Varech v nakladatelství Art v r. 2016, výška 30 cm, brožovaná vazba, ISBN 978-80-906384-0-2.

Josef Chalupský

## ČASOPISY

### ■ **BOEKMERK, Tijdschrift voor ex-libriskunst. Nummer 52/2016**

Pokračuje velmi vítaný seriál o bývalých tvůrcích exlibris. Tentokrát více recentních, a to ze Spojených států. Je to teprve první část a jsou v ní exlibris šesti umělců, z nichž je asi u nás nejznámější Rockwell Kent (1882–1971), ilustrátor Melvillovy Bílé velryby. Jack van Peer se nechal inspirovat muzeem psychiatrie, ve kterém právě probíhá výstava o melancholii a depresi. K textu připojil 12 exlibris víceméně vyjadřujících jmenované choroby počínaje oprávněně dřevořezem A. Dürera (1471–1528) Melancholie. Jako noví tvůrci exlibris jsou představeni: z Belgie Niko Hanon (\*1983), Sergejs Kolocenko z lotyšské Rigy a Číňan Wang Yu (\*1984). Galerie s francouzským jménem Epreuve d'Artiste v Antverpách slaví 25. výročí od svého otevření. Začínala tehdy výstavou **Jiřího Brázdy** a nyní toto výročí slaví další jeho výstavou. Připojeny jsou reprodukce čtyř Brázdových exlibris, mezi nimi prý první z roku 1976, vytvořené pro Rosalii Chroma. „Jeho virtuózní styl a jemná technika působí od počátku dojmem grafických drahokamů,“ tak řečeno. Již v úvodníku tohoto čísla je J. Brázda zmíněn jako přestavitel „zaručených hodnot“. Pojednání o Christine Bellové z australské Victoria State Library v Melbourne je ilustrováno 10 exlibris ze sbírky Johna Gartnera, kterou Ch. Bellová uspořádávala. Určitě je zajímavé exlibris od Mauritse Cornelise Eschera (1898–1972), případně barevný linoryt Argentince Mauricia Schwarzmana, vítěze v Sint-Niklaas v roce 2013 s toužou technikou (viz Knižní značku 1/2014, s. 21). Nových exlibris je představeno osm; mezi nimi exlibris **Tomáše Hřivnáče**. Podrobně je upozorněno na právě chystanou novou soutěž v Sint-Niklaas 2017 a připojen kratší text o Aldo Manuziovi (u nás o něm v Knižní značce 4/2015, s. 131).

Jch

### ■ **EXLIBRIS ABOENSIS, Nro 94, 2/2016, Finsko**

O heraldice včetně exlibris pojednává článek P. Heikkiläse. O exlibris v Rumunsku podává zprávu G. Takács. Další článek o symbolech na exlibris je věnován svastice včetně éry nacizmu (Ex libris Adolf Hitler). Petra Heikkilä je spisovatelkou, ilustrátorkou a výtvarnicí; tvoří rovněž exlibris. V sérii článků o obhájcích vlasti je pojednáno o Ilmariovi a Heleně Honkanenových a jejich exlibris. Illimar Paul (\*1945) je výtvarník a tvůrce exlibris z Tallinnu.

### ■ **Mitteilungen der Österreichischen Exlibris-Gesellschaft, Nr. 2/2016**

Hans Fronius (1903–1988), rakouský grafik, vytvořil rovněž několik exlibris. Erich Fitzbauer, rakouský spisovatel a nakladatel, se dožil 13. 5. 1927 osmdesáti devíti let; jeho portrét k 88. narozeninám vytvořil ve formě exlibris H. Pauwels. E. Fitzbauer byl gymnaziálním profesorem ve Vídni, v r. 1957 byl spoluzakladatelem Mezinárodní společnosti Stefana Zweiga, vydal asi 180 bibliofilských tisků. Ke stejnojmenné

výstavě v Zemském muzeu Rudofinum v Klagenfurtu (23. 6. 2016 až 29. 1. 2017) byl vydán katalog *Besitzerstolz. Die Exlibris Sammlung Anderle und andere kostbare Blätter aus dem Landesmuseum Kärnten*, jehož autory jsou: Michael Janik, Thomas Jerger a Martin Stermitz; katalog má 177 stran, četné obrázky, nakladatelem je Landesmuseums für Kärnten, Klagenfurt, 2016, ISBN 978-3-900575-65-6, cena: € 25,90 + poštovné. Výstava exlibris a volné grafiky V. Suchánka ze sbírky dr. N. Hillerbrandta se koná v Exlibris-Kabinett vom Schrift- und Heimatmuseum v Petenbachu (24. 9. 2016 až do konce března 2017). Lgh

## ZPRÁVY Z VÝBORU SSPE

■ **Výborová schůze** konaná dne **7. 6. 2016** v restauraci Therapy v Praze 1 za řízení předsedou K. Urbanem a za účasti pěti členů výboru. Delegátem SSPE na kongresu FISAE ve Vologdě bude pan Mgr. Luboš Klimeš z Jevíčka.

■ **Výborová schůze** konaná dne **14. 7. 2016** v restauraci Therapy v Praze 1 za řízení předsedou K. Urbanem a za účasti tří členů výboru a hosta Ing. Bayerové. Výměnný den se bude konat v sobotu 5. 11. 2016 v salonku hotelu Absolutum v Praze Holešovicích. Pro účastníky kongresu FISAE ve Vologdě připraví Ing. Scherzer propagační zvací leták na kongres FISAE v Praze v r. 2018. V edici Uzavřené dílo budou vydány soupisy exlibris A. Borna, Z. Mézla a K. Šafáře (včetně novoročenek).

■ **Výborová schůze** konaná dne **11. 8. 2016** v restauraci Therapy v Praze 1 za řízení předsedou K. Urbanem a za účasti čtyř členů výboru a hosta Ing. M. Bayerové. Zvací leták na kongres FISAE v Praze je vytištěn. Účastníkům kongresu ve Vologdě jej předá pan Mgr. L. Klimeš. Sjezd SSPE v Chrudimi se bude konat ve dnech 6. – 8. 10. 2017. K 11. 8. 2016 nezaplatilo členské příspěvky 80 členů SSPE. Na sjezd v Hradci Králové je přihlášeno celkem 168 osob. Výbor vyzývá členy, aby se přihlásili k uspořádání sjezdu SSPE v r. 2019. Výstava španělského exlibris bude zahájena v pondělí 19. 9. 2016 v Instituto Cervantes Praga, Na Rybníčku 536/6, a potrvá do 17. 10. 2016; kurátoři výstavy: Ing. M. Humplík a Pavel Štěpánek.

Výbor SSPE

## ZMĚNY ČLENSTVÍ

■ **NOVÍ ČLENOVÉ:** 10708 Jiří RÜCKER, Tahiti 772, 289 11 Pečky.

■ **ZMĚNA ADRESY:** 10017 Ladislav BJAČEK, Jiráskova 234, 511 01 Turnov; 10106 Jaroslav HORÁČEK, Arnošta z Pardubic 2603; 530 02 Pardubice. 30017 Klaus RÖDEL, Sønderstrand 2, 2 tv, DK-9300 Saeby, Danmark; 30060 Katarina VAŠÍČKOVÁ, Propyleion 43, GR-11742 Athens, Greece.

■ **UKONČENÍ ČLENSTVÍ NA VLASTNÍ ŽÁDOST:** 10071 Marie DVOŘÁKOVÁ z Prahy.

■ **ZEMŘELI:** Jana POMYJOVÁ z Těšínova (+7. 6. 2016).



**Časopis Knižní značka vydává pro své členy od roku 1937  
Spolek sběratelů a přátel exlibris, založený v roce 1918,  
se sídlem: Zelenečská 129/34, Hloubětín (Praha 14), 198 00 Praha.  
Identifikační číslo ve spolkovém rejstříku vedeném Městským soudem v Praze,  
oddíl L, vložka 237: 004 43 522, zapsáno 1. ledna 2014.  
Poštovní adresa: P. O. BOX 645, 111 21 Praha 1.  
IČO: 00443522. Webové stránky: [www.sspe.cz](http://www.sspe.cz).**

**Číslo účtu/Konto:**

87951/0300 v měně CZK, Československá obchodní banka a. s.,  
Radlická 333/150, 150 57 Praha 5.

**Číslo účtu/Konto:**

IBAN: CZ02 0300 0000 0002 3224 2690, SWIFT/BIC: CEKOCZPP v měně EURO,  
Československá obchodní banka a. s., Radlická 333/150, 150 57 Praha 5.

Předseda: **Karel Urban**, Na Vyhliďce 291, 252 06 Měchenice.

E-mail: [urbankm@tiscali.cz](mailto:urbankm@tiscali.cz).

Telefon: 251 566 517.

Mobil: 728 150 639.

Prezenční aukce: **Ing. Milan Humplík**, Gagarinova 510/21, 360 20 Karlovy Vary.

E-mail: [mi303hu@gmail.com](mailto:mi303hu@gmail.com).

Telefon: 353 225 454, 241 432 635.

Mobil: 728 342 132.

Pokladník: **PhDr. Zdeněk Němec**, Livornská 424, Horní Měcholupy, 109 00 Praha.

E-mail: [zne1@seznam.cz](mailto:zne1@seznam.cz).

Telefon: 274 787 152.

Mobil: 774 666 655.

Redaktor Knižní značky a členská evidence: **Ing. Jan Langhammer, CSc.**,

Ke Kukačce 797/19, 312 00 Plzeň.

E-mail: [langhammer.jan@o2active.cz](mailto:langhammer.jan@o2active.cz).

Telefon: 377 265 076.

**Seznam příloh:**

Pozvánka na výměnný den a adventní večer.



**KNÍŽNÍ ZNAČKA číslo 3/2016**

Redaktor: Ing. Jan Langhammer, CSc.,

Ke Kukačce 797/19, 312 00 Plzeň, e-mail: [langhammer.jan@o2active.cz](mailto:langhammer.jan@o2active.cz).

Redakční kruh: doc. RNDr. Josef Chalupský, PhDr. Jiří Ort a RNDr. Karel Žižkovský.

Jazyková korektura: Mgr. René Keller a Mgr. David Polčák.

Počítačová sazba článků a výběr obrázků: Ing. Jan Langhammer, CSc.

Grafická úprava a tisk: SOS print s. r. o., Švihovská 10, 301 00 Plzeň.

Náklad 520 výtisků.

Vydává: Spolek sběratelů a přátel exlibris v Praze, Zelenečská 129/34, 198 00 Praha.

ISSN 1211-3840.

Rozesílá Postservis Praha.

Toto číslo vyšlo 30. 9. 2016. Redakční uzávěrka příštího vydání je 30. 11. 2016.

Ligstvo dostalo saponáty  
Dámy spraye  
Zemědělci chemii  
Takže až potkám chlapečka  
který si hraje s dynamitem  
Nebudu vůbec překvapen  
Ani pohoršen.



Ota Janeček, list ze souboru serigrafí Co vypadlo z deníku, 1984



*Hana Čápková, Josefina Bakerová, C3, 2015*



Časopis Knižní značka vydává pro své členy od roku 1937 Spolek sběratelů a přátel exlibris založený v roce 1918 se sídlem v Praze.

Název časopisu a logo spolku:  
akademický malíř Miroslav Houra.

Obrázek na titulní straně: Eva Hašková,  
Karel IV., C3+C5, 1999.